

MAA- JA METSÄTALOUSVALIOKUNNAN LAUSUNTO 15/2004 vp

Hallituksen esitys laiksi vesienhoidon järjestämisestä, laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta sekä maasta toiseen ulottuvien vesistöjen sekä kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn vuoden 1992 yleissopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta

Ympäristövaliokunnalle

JOHDANTO

Vireilletulo

Eduskunta on 16 päivänä kesäkuuta 2004 lähettäessään hallituksen esityksen laiksi vesienhoidon järjestämisestä, laiksi ympäristönsuojelulain muuttamisesta ja laiksi vesilain muuttamisesta sekä maasta toiseen ulottuvien vesistöjen sekä kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn vuoden 1992 yleissopimuksen vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan hyväksymisestä ja laiksi sen lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta (HE 120/2004 vp) valmistelevasti käsiteltäväksi ympäristövaliokuntaan samalla määrännyt,

että maa- ja metsätalousvaliokunnan on annettava asiasta lausunto ympäristövaliokunnalle.

Asiantuntijat

Valiokunnassa ovat olleet kuultavina

- vesihallintojohtaja Kai Kaatra, maa- ja metsätalousministeriö
- hallitusneuvos Ulla Kaarikivi-Laine, ympäristöministeriö
- ympäristöasiantuntija Vesa Valpasvuo, Suomen Kuntaliitto
- johtaja Markku Tornberg, Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto ry.

HALLITUKSEN ESITYS

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki vesienhoidon järjestämisestä. Ympäristönsuojelulakia ja vesilakia ehdotetaan muutettaviksi. Ehdotetuilla laeilla pantaisiin täytäntöön yhteisön vesipolitiikan puitteista annetun direktiivin velvoitteet. Vesienhoidon järjestämisestä ehdote-

tulla lailla pantaisiin täytäntöön myös Yhdistyneiden Kansakuntien Euroopan talouskomission piirissä tehdyn, maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelua ja käyttöä koskevan yleissopimuksen vesivaroja ja ter-

veyttä koskevan pöytäkirjan edellyttämät toimet.

Ehdotettu laki vesienhoidon järjestämisestä sisältäisi perussäännökset vesienhoidon järjestämisestä ja sen edellyttämistä menettelyistä. Lain toimeenpanosta annettaisiin yksityiskohtaiset säännökset asetuksella. Direktiivin edellyttämällä tavalla laissa säädettäisiin vesienhoitoalueista, viranomaisten yhteistyöstä, kansainvälisestä yhteistyöstä, vesien tilaan vaikuttavien tekijöiden selvittämisestä, vesien tilan yleisistä tavoitteista, seurannasta, vesien ominaispiirteiden tarkastelusta, vesien luokittelusta, vesien hoidon suunnittelusta sekä kansalaisten ja eri tahojen osallistumisesta suunnitteluun.

Vesienhoidon toimien yleisenä tavoitteena olisi suojella, parantaa ja ennallistaa vesiä siten, että pintavesien ja pohjavesien tila ei heikkene ja että niiden tila on vähintään hyvä. Pintavedet eroteltaisiin ominaispiirteiden perusteella luontaisiin tyypeihin ja veden kemiallisen ja ekologisen tilan perusteella luokkaan, joka ilmaisee veden tilan verrattuna sen luonnontilaan. Pintaja pohjavesiin kohdistuva ihmisen aiheuttama kuormitus ja vesistön muuttaminen selvitettäisiin. Vesienhoitoalueilla laadittaisiin vesienhoitosuunnitelmia ja niiden toimenpideohjelmiä. Niissä esitettäisiin myös erityiset terveyttä koskevat näkökohdat. Vesienhoitosuunnitelman osana esitettäisiin myös ympäristöselostus, josta säädetään tiettyjen suunnitelmien ja ohjelmien ympäristövaikutusten arvioinnista annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivissä. Pääasiallinen vastuu suunnittelusta ja seurannasta olisi alueellisilla ympäristökeskuksilla ja terveystieteiden osalta kuntien terveystieteiden osastoilla. Ensimmäinen yhteensovitettu vesienhoitosuunnitelma on julkaistava viimeistään 22 päivänä joulukuuta 2009.

Vesienhoitoalueilla laaditut ehdotukset hyväksyttäisiin valtioneuvostossa. Vesienhoitosuunnitelmat tulisi ottaa soveltuvin osin huomioon viranomaisten toiminnassa. Vesienhoitosuunnitelman tavoitteet eivät aiheuttaisi suoria velvoitteita toiminnan harjoittajille tai kansalaisille. Tavoitteet tulisivat sitoviksi erityisesti muun lainsäädännön, lupapäätösten ja mahdoli-

sesti annettavien paikallisten ympäristönsuojelumääräysten kautta.

Ympäristönsuojelulakia muutettaisiin tämentämällä eräitä lain säännöksiä, jotka ovat tarpeen vesienhoidon järjestämisestä ehdotetun lain vuoksi. Muutokset liittyisivät vesientilan seurannan järjestämiseen ottamalla huomioon toiminnanharjoittajien suorittama vesien tarkkailu sekä vesienhoitosuunnitelman vaikutukseen lupaharkinnassa. Kuntien ympäristönsuojelumääräyksiä käyttäen vesientilan parantamiseksi korostettaisiin. Vesipolitiikan puitedirektiivin edellyttämä vaarallisten aineiden eli niin sanottujen prioriteettiaineiden sääntelyjärjestelmä pantaisiin täytäntöön ympäristönsuojelulaila ja sen nojalla annettavilla valtioneuvoston asetuksilla. Tähän liittyen ympäristönsuojelun tietojärjestelmään tehtävän merkinnän sääntelyä tarkennettaisiin tietojen saamiseksi näiden aineiden käytöstä.

Myös ehdotetut vesilain muutokset ovat tarpeen vesienhoidon järjestämisestä ehdotetun lain vuoksi. Muutokset koskisivat vesienhoitosuunnitelman huomioon ottamista lupaharkinnassa. Muilta osin direktiivin toimeenpanemiseksi tarvittavia säännöksiä vesilakiin selvitetään edelleen vesilakitoimikunnassa.

Esityksessä ehdotetaan, että eduskunta hyväksyisi vesivarjoja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan. Esitykseen sisältyy lakiehdotus pöytäkirjan lainsäädännön alaan kuuluvien määräysten voimaansaattamisesta.

Pöytäkirjan tarkoituksena on edistää kaikilla soveltuvilla tasoilla yksilöiden ja yhteisöjen terveyttä ja hyvinvointia kestävä kehityksen mukaisesti kehittämällä vesitaloutta. Pöytäkirjan mukaan sopimuspuolien tulee laatia ja julkaista kansallisia sekä paikallisia tavoitteita, jotka on saavutettava tai ylläpidettävä vedestä aiheutuvien sairauksien ehkäisemiseksi. Sopimuspuolten on myös huolehdittava kansalaisten osallistumismahdollisuuksista.

Direktiivi tuli saattaa osaksi kansallista lainsäädäntöä 22 päivänä joulukuuta 2003.

Ehdotetut lait ovat tarkoitettujen tulemaan voimaan mahdollisimman pian sen jälkeen, kun ne on hyväksytty ja vahvistettu. Pöytäkirjan voi-

maansaattamislaki on tarkoitettu tulemaan voimaan tasavallan presidentin asetuksella säädettävänä ajankohtana samaan aikaan, kun pöytäkirja tulee Suomen osalta voimaan. Pöytäkirja

tulee kansainvälisesti voimaan 90 päivän kuluttua siitä päivästä, kun kuusitoista ratifioimis-, hyväksymis- tai liittymiskirjaa on talletettu Yhdistyneille kansakunnille.

VALIOKUNNAN KANNANOTOT

Perustelut

Hallituksen esityksen perusteluista käy ilmi, että esityksen tarkoituksena on panna täytäntöön sekä vesipolitiikan puitteista annettu Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi (2000/60/EY, jäljempänä vesipolitiikan puitedirektiivi) että Yhdistyneiden kansakuntien (YK) Euroopan talouskomission (ECE) piirissä maasta toiseen ulottuvien vesistöjen ja kansainvälisten järvien suojelusta ja käytöstä tehdyn yleissopimuksen (SopS 71/1996) vesivaroja ja terveyttä koskeva pöytäkirja. Esitystä on valmisteltu ympäristöministeriön 14 päivänä helmikuuta 2001 asettamassa toimikunnassa. Toimikunta jätti mietintönsä ympäristöministeriölle 14 päivänä huhtikuuta 2004.

Ehdotettu vesienhoidon järjestämistä koskeva laki luo puitteet vesienhoidon suunnittelulle. Lain perusteella voidaan aloittaa eri toimet di-

rektiivin täytäntöön panemiseksi ottaen samalla huomioon vesivaroja ja terveyttä koskevan pöytäkirjan vaatimukset. Ehdotetun lain nojalla annettavien asetusten valmistelutyö onkin jo aloitettu.

Valiokunta pitää tärkeänä, että ehdotetun järjestelmän toimivuutta ja lainsäädännön riittävyyttä seurataan ja kehitetään tarpeen mukaan.

Hallituksen esityksestä ilmenevin perustein ja saamansa selvityksen perusteella valiokunta pitää esityksen ehdotuksia tarpeellisina.

Lausunto

Lausuntonaan maa- ja metsätalousvaliokunta esittää,

että ympäristövaliokunta ottaa huomioon, mitä edellä on esitetty.

Helsingissä 8 päivänä lokakuuta 2004

Asian ratkaisevaan käsittelyyn valiokunnassa ovat ottaneet osaa

pj. Sirkka-Liisa Anttila /kesk
vpj. Harry Wallin /sd
jäs. Nils-Anders Granvik /r
Pertti Hemmilä /kok
Matti Kauppila /vas
Esko Kiviranta /kesk
Katri Komi /kesk

Risto Kuisma /sd
Esa Lahtela /sd
Minna Lintonen /sd
Eero Lämsä /kesk
Erkki Pulliainen /vihr
Pekka Vilkuna /kesk
vjäs. Klaus Pentti /kesk.

Valiokunnan sihteerinä on toiminut

valiokuntaneuvos Carl Selenius.